

Havu- ja lehtipensaat

<https://kaupunkikasviopas.hel.fi/kortti/havu-ja-lehtipensaat/>

Käytettävää pensasvalikoimaa monipuolistetaan nykyisestä. Lajivalikoimassa suositaan kukkivia tai lehdistöltään, syysväriltään, versostoltaan, hedelmystöiltään tai marjoiltaan näyttäviä lajeja.

Havupensaiden osuutta pensasistutuksissa lisätään ja monipuolistetaan nykyisestä käyttämällä myös kotimaisten havujen nimettyjä erikoismuotoja. Harvinaisia helsinkiläisiä pensasyksilöitä tai -kasvustoja vaalitaan. Helsingille vanhastaan tyypillisten havu- ja lehtipensaslajien käyttöä jatketaan. Uusia pensaslajeja ja –lajikkeita kokeillaan suunnitelmallisesti.

Kuvat

Image not found or type unknown

Yleiset periaatteet

Elämyksellisyyttä edistämään istutetaan kestävien ja varmojen lajien lisäksi pienimuotoisesti ja yksittäiskasveina myös elämyksellisiä ”herkkukasveja”, jotka ovat erityisen näyttäviä mutta usein melko vaateliaita kasveja. Ne istutetaan mieluiten isokokoisina yksittäistaimina (”solitääreinä”).

Kotimaisia FinE-lajikkeita käytetään niistä pensaslajeista, joista niitä on saatavana ja niissä kohteissa, joissa tavoitteena on ulkonäöltään yhtenäinen kasvusto. Erityisen tärkeää tutkittujen FinE-lajikkeiden käyttö on niissä suvuissa, joissa on paljon kantavaihtelua (esim. jasmikkeet, kuusamat, pensasruusut, lumipalloheisi). Aidanteissa näistä kasveista käytetään geneettisen monimuotoisuuden turvaamiseksi mieluummin siemenlisättyä taimiaineistoa. Alppiruusu- ja atsaleaistutuksissa sekä havuistutuksissa suositaan kotimaisia lajikkeita.

Kaneille maistuvia pensaslajeja suojataan tehokkaasti asianmukaisin, tarvittaessa ympärivuotisin suojauskein. Suomen luonnonvaraiseen lajistoon kuuluvien havu- ja lehtipensaslajien taimet hankitaan kotimaisina alkuperinä.

Kuva: Paremmiin Rodopuistona tunnettu Laajasuon puisto on yksi Helsingin elämyksellisimmistä. Sinne 1970-luvulta lähtien istutetuista Helsingin yliopiston alppiruusujen ja atsaleojen risteytysaineistoista on otettu viljelyyn lukuisia FinE-lajikkeita. Alppiruusujen ja atsaleojen kukintaa voi ihaila katselulavalta. Kuva: Satu Tegel.

Image not found or type unknown

Vaalittavat pensaat

Helsingin harvinaisia pensasyksilöitä tai –kasvustoja vaalitaan peruskorjauksissa, ylläpidossa, kaivutöissä ja muissa valintatilanteissa sekä tiheään kanikannan alueilla. Harvinaisten pensaslajien suojelun tarvetta lisää se, että niitä ei yleensä ole helposti saatavissa taimistoissa.

Helsingin harvinaisuuksia, joita koko kaupungissa kasvaa vain muutamia yksilöitä, ovat esimerkiksi vanhat jalosyreenit, kiinansyreeni (*Syringa x chinensis*), vanhat puistoatsaleat, vanhat pensasruusut, magnoliat, mustakuusama (*Lonicera nigra*), kaukasiankuusama (*L. caucasica*) ja katsura (*Cercidiphyllum japonicum*). (ks. [Vaalittavat kasviharvinaisuudet](#)).

Kuva: Vanha syreeni Kansallismuseolla. Kuvaaja: Satu Tegel.

Image not found or type unknown

Helsingin tunnuslajien suosiminen

Helsingistä lisäykseen otettuja lajeja ja lajikkeita suositaan istutuksissa (kts. [Helsingistä lisäykseen otetut kasvit](#)). Historiallisesti tärkeän pihasyreenin (*Syringa vulgaris*) osuutta yhtenä Helsingin yleisimmistä pensaslajeista ylläpidetään. Pihasyreenin käyttöä monipuolistetaan istuttamalla myös ns. jalosyreenejä eli pihasyreenin jalostettuja lajikkeita, joita mm. löydettiin Helsingin pihasyreenitutkimuksessa 2005 (Hauta-aho 2006). Muita Helsingille vanhastaan tyypillisiä havu- ja lehtipensaslajeja ovat mm. puisto- ja nuokkusyreenit (*Syringa x henryi* ja *S. reflexa*), marjaomenapensas (*Malus toringo* var. *sargentii*), kuusamat (*Lonicera*), orapihlajat (*Crataegus*), mongolian- ja tataarivaahtera (*Acer tataricum* subsp. *ginnala* ja *A. tataricum* subsp. *tataricum*) sekä jasmikkheet (*Philadelphus*). (ks. [Helsingin viheralueiden tunnuskasvit ja tyyppilajisto](#)).

Kuva: Puistosityreeni (Syringa x henryi).

Image not found or type unknown

Havu- ja lehtipensaat joiden käyttöä vähennetään

Joidenkin havu- ja lehtipensaslajien vähentämisen syitä ovat myrkyllisyys, allergisoiva vaikutus, taimimateriaalin talven- ja taudinkestävyyttä vähentävä kantavaihtelu, uhkaavat taudit tai tuholaiset tai niiden isäntäkasvina toimiminen, huono kilpailukyky kaupunkiolosuhteissa, piikkisyys, hauraus, nopea ränsistyminen tai heikko talvenkestävyys. Kyseessä voi olla myös haitallinen vieraslaji. (ks. [Haitalliset kasvilajit joita ei istuteta](#))

ja [Kasvilajit joiden istuttamista ei suositella](#)).

Kuva: Erittäin haitalliseksi vieraslajiksi osoittautunutta kurturuusua (Rosa rugosa) ei istuteta Helsinkiin. Peruskorjauksen yhteydessä istutukset korvataan toisella kasvilla. Yksinkertaiskukkaisen kurturuusun sijasta istutetaan kerrannaiskukkaisia kurturuusulajikkeita ja pyritään löytämään kurturuusun lajikkeita, jotka eivät tee itävää siementä. Kuvaaja: Satu Tegel.

Pensasistutusten pitkäikäisyyden ja hyvinvoinnin turvaaminen

Pensasistutuksista tehdään pääsääntöisesti kerroksellisia ja monilajisia. Yhden lajin massaistutuksia vältetään. Pensaiden juuristoalueilla suositetaan puuvartisten kasvien lisäksi myös matalahkoja peittoperennoja. Pensasryhmien suunnittelussa lajivalintojen lisäksi seuraavat tekniset yksityiskohdat vaikuttavat kasvien menestymiseen ja istutusten elinkaareen:

- taimityypit ja –koot (kts 4)
- istutustiheys (kts. 4)
- kyseisessä hoitoluokassa käytettävien koneiden tarvitseman työlevyden huomioiminen istutusten sijoittelussa ja etäisyyksissä
- kastelun tarve
- kasvualustan laatu, paksuus ja pinnan muotoilu
- katteiden tarve
- ryhmän rajaustarve
- kaupunkikalusteohjeen mukaisen suoja-aidan tarve

Kuva: Monimuotoinen istutus kestävästä ja pitkäikäisistä pensaista ja perennoista Ruoholahden kanavan varrella.

Lisätiedot ja -lähteet

Kaupunginpuutarhuri Bengt Schalinin vaikutus Helsingin puistojen kehitykseen. Työraportti 26.10.2007. Moniste. Alapeteri, Niina, 2007. 12 s. **Schalinin koristepensaista kauneimmat Helsingin kaupungin puistoissa 1940-1950 –luvulla.** Kasvitutkielma 30.3.2008. Teknillinen korkeakoulu, arkkitehtiosasto, maisema-arkkitehtuurin koulutusohjelma. Alapeteri, Niina 2008. 10 s. **Helsingin kaupunginpuutarhuri Bengt M. Schalin – suunnittelutehtävät ja kädenjälki 1946-1957.** Diplomityö, Teknillinen korkeakoulu, Arkkitehtiosasto. Alapeteri Niina 2008. 90 s. **Pihasyreenilajikkeita Helsingin kaupungin viheralueilla.** Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2006:1/katu- ja puisto-osasto. Hauta-aho, Laura 2006. 19 s. **Helsingin viheralueiden pihasyreenilajikkeet**

. Puutarhatieteen Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, soveltavan biologian laitos. Hauta-aho, Laura 2006. 86 s. **Kasvisto vanhoissa suomalaisissa puutarhoissa**. Puutarha 4B/1992: 18-22. Hämet-Ahti, Leena 1992. **Autonomian ajan jälkiä Suomen puistoissa ja puutarhoissa**. Suomen Ruusulehti 1996 (2): 38-46. Hämet-Ahti, Leena 1996. **Puuvartisia peittokasveja**. Loppuraportti tutkimushankkeesta ”Puuvartisten maanpeitekasvien menestyminen ja soveltuminen eri käyttökohteisiin” vuosilta 1998-2003”. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT). Piikkiö. Juhanoja, Sirkka 2005. 49 s. **Helsingin puistojen kestävät kaunottaret**. Helsingin kaupungin rakennusviraston viherosaston selvityksiä 2000:6. Tegel, Satu 2000. 112 s.

Katso myös

[Helsingistä lisäykseen otetut kasvit](#), [Vaalittavat kasviharvinaisuudet](#), [Helsingin tunnuskasvit ja tyyppilajisto](#), [Haitalliset vieraslajit, joita ei istuteta](#)

Hakusanat

[havupensaat](#), [lehtipensaat](#)

Image not found or type unknown

